

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobitnaci”, — e următorul: pe un an 10 cor.; pe 6 luni, an 6 cor. — Pentru economii: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Răsplata stăruinței neînfrinte!

E jalnică și totuși măreață povestea luptei celei de mai multe veacuri între poporul Irlandei și vecinul său, puternicul popor englez!

Irlanda e o țară de ostroave (insule) vecine Angliei. Poporul ei vorbea prin veacuri înainte, limba sa deosebită. Dar ajungând înainte de asta cu vre-o 800 de ani sub stăpânirea vecinului Englez, — Englezii au luat măsuri să contopească poporul irlandez, de viță celtică, în una cu poporul lor englez.

Și s'au folosit în acest scop de toate mijloacele, dintre care unele sălbatece de tot, așa cum să obicinuiă prin întunecatele vremuri ale iobăgiei celei mai negre. Li-au scos limba din biserici, din școli, din slujbe, din orice loc de obște, — și i-au chinat cu foc și fer, numai nu i-au ars cu fer roșu pe spate, ca să-și lase limba și legea și toată ființa lor deosebită și să se prefacă în una cu poporul englez cel bogat și tare, că apoi vor fi și ei cei mai fericiți oameni din lume! Cum să ridica un apostol, un apărător, al Irlandezilor, era luat pe sus și zdrobit! Ori-ce mișcare, ori-ce revoluție, era repede înecată, fără milă, în sânge! Să băgase spaimă de moarte în tot poporul, și ținând aceste stări sute de ani, Englezii își credeau deja ajunsă pe deplin ținta: Irlandezii și-au uitat cu totul limba lor, aceea s'a stins, ca și cum n'ar mai fi avut-o, cartea și slova, gazeta și vorba engleză, era doamnă în casele lor până jos în popor!

Și totuși, tare s'au înșelat politici englezi, dacă au crezut că chiar zmulgând unui popor limba lui și strângându-l atîta de gît, îi poți trage pielea peste urechi și să-l îmbraci în pielea ta! Și atunci cînd 99 din sută de fii ai aceluia neam, să plecau cu capul în jugul atotputernicului, tot să află 1, al sutălea, care își ținea capul sus, și cerea

înlăturarea jugului și de pe capul fraților săi plecați! Și glasul celui unu din o sută, îl auzau și cei 99 și ei își șopteau între sine, că drept are cel unu care strigă pentru ei! Și dacă cel unu era ridicat și suflat de pe lumea asta, glasul lui rămînea săpat în sufletele celor 99 la părere supuși... Măne să ridica altul unu, doi, și strigarea să repețea. Și cu cît să luminau mai mult vremile, și negrele veacuri ale iobăgiei să apropiau mai tare de apusul pe care nu-l mai puteau încungiura, — cu atît mai mulți și din cei 99 plecați, să înălțau și cereau tare puternicilor zilei — înlăturarea jugului și darea de libertate pe sama poporului irlandez, care deși și-a uitat limba, dar totuși e un alt popor, nu e unul și acelaș cu cel englez ce e domn peste această țară! — Iar zorii aceștia de lumină în Anglia s'au ivit cu 100 de ani mai de timpuriu decît în alte țări, precum cultura își făcuse la ei drum larg cu sute de ani nainte noastră!

De mai bine ca o sută de ani Irlandezii își ridicară capul plini de bărbăție, și de atunci ei duc o luptă luminată pentru desrobirea neamului lor. Iși aleg deputați pe cei mai înflăcărați naționaliști și îi trimit în dieta mare din Londra, unde aceia, deși o mână de mișiei în un codru de lei, cer neîncetat și cu așa temeiu, drepturi osebite și neatrînare pentru țara și neamul lor, — încît cuvîntul lor drept și bărbătesc începă a fi prețuit azi de unul, măne de altul dintre luminații bărbați politici englezi, — și după stăruințe nu de un an de doi, nici de zece, ci de peste o sută de ani, și după căderi cu cererile lor nu odată, de două ori, ci de sute de ori în sută de ani, — au ajuns a cuceri totuși inimile unor drepti bărbați politici englezi,

cari au venit mai nou înșiși să propună dietei lor, să facă odată dreptate acestui popor, mic dar viguros, pe care iaca nu-l poate înfrînge nici urgia cea atît de cumplită a stăpînilor duse pîn' la nebunie în tirania lor, prin sute de ani! Vrednicește să trăiască un astfel de popor!

Și acum, după atîta zbatere și încordare, — Irlandezii au ajuns a-și vedea visul cu ochii: Zilele trecute guvernul englez a pus pe masa dietei planul de lege prin care dă neatrînarea cea mult dorită vrednicului popor al Irlandei: Lasă să aibă ea dieta sa osebită și să-și cîrmuiască treburile din lăuntru deosebit de țara-doamnă Anglia. Doar că Domnitorul și armata le va fi și mai departe una, și o parte a ministrilor peste treburile mai mari.

Și e un chiot de bucurie în toată Irlanda, dela o margine de mare la cealaltă, peste tot minunatul lor ăstrov, locuit de un popor nu mai puțin minunat! Parcă s'au sculat din mormînturi sute de rînduri de părinți și moși cari au murit în această luptă, și au murit desnădăjduiți că nu vor auzi nici odată de ziua biruinței luptei lor, — și și ei sârbează alătura cu bravii lor nepoți și strănepoți vii, cari au ajuns a trăi fericitele zile ale biruinței!

Și doar nu-s Irlandezii nu știu ce popor mare: abia 2 milioane de oameni, mai puțin decît noi Românii din Ardeal și Ungaria, și nu au stat prin veacuri în față cu un chiot de popor ca cel unguresc, ci cu un uriaș ca poporul englez, cel de 40 milioane!

Și tot au ajuns la biruință națională!

Prin ce? Prin tîrîre nainte celor mai tari? Prin lingere de labe? Prin politică de lași ca Burdea, Mangra, Brote, Siegescu, Vlájku Árzén, ori alți Gergely spurcați?

Nu! Ci prin o ținută cu to-

tul neînduplecată, neînfrîntă, care să lasă omorîtă, dar de îndoit nainte nedreptății — nu se îndoie!

Și după veacuri de suferințe, de jertfe, de muncă trudnică grea pentru ridicarea poporului întreg alături cu luptătorii săi cei mai inimoși, — iacă aduce Dzeu răsplata stăruinței și încununează cu cunună împletită din raze de soare fruntea națiunii lor!

Spre astfel de ținută să chemăm și să îndrumăm și noi tot poporul nostru, căci asta singură e ducătoare la scop, — și nici decît politica de »transigență« (?!), de slăbănogi, de viermi netrebiici, pe care o propoveduesc numai suflete slabe ori mișele!

UNELE—ALTELE

Mărturisirea unui sfetnic ministerial maghiar!

Un gazetar din Salonta-mare, a avut privilegiu a vorbi cu sfetnicul din ministeriul de honvezi, Harmathy Dezső despre treburi de ale armatei, și despre aceea că să fie trimisă honvezime mai multă la Salonta-mare. Sfetnicul de honvezi, a zis:

— Da. E adevărat că e luat în vedere a să trimitte honvezime multă la Salonta. Căci dl ministru de honvezi, Hazay, socotește acest lucru ca fiind de mare însemnătate din punct de vedere național! Nu e vre-o trebuință de apărare a țării cere ca la Salonta să se trimită honvezime, ci aceasta este de de lipsă numai din punct de vedere al maghiarizării. (Salonta e în Bihor, în ținut cu mulți Români! Red. L.).

„In Salonta — zise sfetnicul, — ar fi să se trimită feciorii români din honvezime, ca stînd acolo între Maghiari, să se maghiarizeze! E firesc, — a zis mai departe sfetnicul honveșului, — că această muncă de maghiarizare (prin honvezime) nu să mărginește numai la Salonta și la feciorii români, ci să întinde asupra tuturor neamurilor ne-

maghiare! In privința aceasta tocmai acum să pregătește in ministeriu un plan de împărțire a trupelor (de honvezi) prin feluritele orașe ale țării, așa, ca feciorii naționalităților, să vină duși in orașe cit mai maghiare!

Iaca o mărturisire prețioasă. Iaca o nouă dovadă de aceea, că — politici maghiari au nebunit de tot! Aceștia strică inșiși bunul nume și vasa unor așezăminte ale țării, pe care ar fi trebuit să le păzească ca ochii din cap, a nu le face deochiate, urte, in ochii popoarelor nemaghiare! Și nici un așezământ nu avea lipsă de a fi scutit de ori-ce pones, ca chiar armata, și cea de linie și cea de honvezi. Acolo fiecare făcău ar trebui să meargă cu drag, și pătruns de gândul, că acolo e in țara dreptății, că acolo tot omule prețuit la fel, — pentru-ca la vreme de nevoie să rămână cu trup și suflet bun luptător al acelu așezământ, prin care își apără țara.

Cu ce inimă vor mai merge feciorii nostri sub steagurile honviețești, când o știu de nainte, că acolo el e chemat, nu a să face istet apărător al vetrei țării, așadar și a părinților și fraților sei, ci pentru ca să-ise scoată sufletul său românesc și să se întoarcă pe dos?

Ați nebunit, patrioților, care in acest fel descoperiți armata honvieților inaintea popoarelor nemaghiare din țară!

Și ne mai arată acest fapt un lucru: *ce tare să grăbesc patrioții a ne lega de mâni și de picioare și a ne fura sufletele, căci li-i teamă că mine va fi prea tirziu toată truda lor!*

In aceeași măsură să grăbim și noi a ne lumina poporul asupra planurilor lor mișelești și a-l intrama cu hotărârea sufletească cea luminată, cu ajutorul căreia să respingă dela sine ispitele lor diavelești și să le zdrobească sub picioarele sile!

Khuen — căzut de nou!

Guvernul lui Khuen-Tizza, e iar pe drici!

Fiindcă Maestatea Sa a numit Ministru de războiu pe generalul Aussenberg, și fiindcă despre acest general să spune că nu-i are prea dragi pe Unguri, — fiind acum să se intrunească „delegațiunile“ (dieta Impărăției, in care șed 60 deputați austrieci și 60 ungari și desbat cererile ministeriilor ce-s comune Ungariei și Austriei), aci in Delegațiuni patrioții aveau să dea față cu ministrul de războiu Aussenberg. Ce le-a năzărit lor, ce nu, au cerut ca Maestatea Sa, dacă și așa altceva nu le implinește din cererile lor mari asupra armatei, — cel puțin să nu-i facă să pertracteze cu Aussenberg, pe care ei nu-l pot suferi!

Și Khuen s'a dus și a cerut in numele partidului seu că Ministrul acesta de războiu să fie schimbat cu alt om, mai puțin supărăcios ungurilor, că de nu, să poate întâmpla, ca delegații unguri să-i voteze neîncredere.

Maestatea Sa i-a spus, că așa ceva nu să poate. N'are de ce cere înlăturarea generalului seu din scaunul unde l'a pus, că n'a greșit nimănui nimic! Nu să poate juca așa cu pusul și înlăturatul de ministri!

Dar acest răspuns era și o palmă dată întregului partidului Khuen și lui însuși, — și de aceea Marți Khuen s'a dus la Viena ducînd in buzunar scrisoarea prin care pune de nou jos la picioarele Tronului slujba sa de ministru, diapreună cu toți ortacii sei. Mercuri s'a înfățișat la Maestatea Sa, și i-a dat scrisoarea de abdicere (retragere din slujbă), și M. Sa i-a primit-o.

Să dă ca singur, că Lukács László va fi numit in locul lui Khuen și va fi încredințat cu formarea unui alt ministeriu (să-și aleagă el ministri) cu cari să conducă trebile țării mai departe.

Repede să dete Khuen a doua oară peste cap.

Din dieceza Lugojului.

P. S. Sa Episcopul Dr. Vasile Hossu să pregătește a-și părăsi scaunul Episcopal al Lugojului și a trece in cel al Gherlei, unde a fost ales și întărit.

Ca încheere a lucrării sale de 8 1/2 ani, P. S. Sa a conchemat pe Duminica Tomii la Lugoj Conzistorul plenar, căruia i-a înaintat Luni o dare de samă asupra lucrării și păstoririi sale asupra acestei dieceze, — arătînd că P. S. Sa îi lasă o avere de 100.000 cor. in scopul înființării unui fond general de ajutoare. Conzistorul a arătat adinca sa mulțumită Archiereului pentru nobila faptă.

— Să scoate la iveală, că economul cu suflet bun Vasile Lesa din Ticvanul-mare, a făcut o fundațiune de 30.000 cor. pentru a sluji de temel unui fond din care să se înființeze o școală industrială! A adus in persoană suma și a dat'o Episcopiei spre chivernisire. Frumoasa faptă e mult prețuită și nobilului dăruitor conzistorul i-a adus mulțumite, călduroase.

La Gherla să vad pregătiri pentru a prefaca stările vechi părăginate in toate privințele, ce au dăinuit sub răp. Episcop Szabo, — in stări ma înălțate, mai înaintate, mai vrednice de un scaun Episcopesc. P. S. Sa Dr. Hossu încă nici nu și-a ocupat scaunul și a pus la cale lucruri frumoase, — iar după ce va fi ajuns acolo, vom vedea și mai frumoase.

La cererea P. S. Sale, orașul Gherla a pus la îndemnă Episcopiei 30 jugăre de pământ la partea nordică a orașului, pe care să se înalțe zidurile de lipsă pentru Episcopie: anume: reședința (casa Episcopescă) și biserica catedrală și școlile de lipsă: teologie și preparandie.

Dă, Doamne să auzim de primenire in bine a tuturor lucrurilor și a stărilor sufletesti din acea dieceză, de care se auzia, nainte, prea puțin bine.

Mangra — dat înapoi.

Sinocadele dela Sibiu Arad și Caransebeș nau înaintat până azi Joi, cu lucrările ca să ajungă a aduce hotăriri mai însemnate, — de aceea abia in săptămîna viitoare vom putea aduce amănunte din hotăririle lor.

Și pîn'atunci scoatem la iveală, că capii trădătorilor noștri naționali, Mangra și Vlăjku, au primit, unul la Arad altul la Sibiu, cîte un semn al desprețului cu care li copere azi lumea bună românească. Despre Vlăjku Arzen vezi la pagina 5. Aci arătăm ce s'a făcut lui Mangra.

Sinodul încă in cea dintîi ședință a sa alege o comisie din cei mai de frunte membri ai săi, care are să chibzuiască asupra alcătuirii comisiilor pregătitoare a lucrărilor pentru plenul ședințelor sinodului.

In comisia aceasta dintîi, care să chibzuiască alcătuirea celorlalte, a fost propus și trădătorul dela Orade, Mangra, ca, vezi dta, fiind el doar vicar episcopesc, locțiitor episcopului. Dar sinodul l'a respins și nu i-a dat cinstea de a-l pune in comisia chibzuitoare din vorbă!

l'a arătat prin aceasta desprețul său, scriba sa.

Din durerile sufletelor noastre...

Societatea maghiară din Bistrița a arangeat in casina maghiară o serată de binefacere pentru scopurile ei, in programa căreia, scrie G. Tr., cetim și două nume românești: Scridon Helén și Pletosu Elvira!.

Alta: La petrecerea maghiară din Șieu, au suprasolvit cîte 3 și 5 coreane următorii români: Titleni Szilárd, Titleni Iános, David Iános, Magyarosan Mihály, Blaga Miklós, Pe cînd la petreceri sau colecte românești, nu arată această dărnicie. Val de noii

De pe alte lumi.

Din Praga, in Bohemia, — ați mai auzit de această țară? Oare adevărat e că-ci in vecina Austria, ori e pe altă parte a globului, de auzim din ea veste de mirat ca aceasta? — din Praga să scrie, că alegătorii cehi tineri și socialiști, au candidat la postul de deputat in dieta bohemă, pe o femeie, pe

unoscuta lor scriitoare Maria Knedika. Pe la ei și femeile sunt scotite așa de mult la alegeri, — noi nici bărbații nu au drept, decît din 100 unu!

Din România.

Mare adunare care slăvește clericii dela Orade!

Duminica trecută a avut loc la București o însemnată adunare națională. Lumea s'a adunat in grădina Cișmigiu avînd in frunte drapele (steaguri) naționale, cu care a mers la biserica Sft. George, unde s'au ținut vorbirile sărbătorești. S'a scos la iveală brava ținută a celer 16 clerici gr.-cat. români și barbaria cu care ei au fost dați afară din seminarul papistaș. S'a protestat contra unui astfel de act sălbatec săvîrșit de o biserică creștină orbită de sovism maghiar contra clericilor altei biserici, numai pentru că nu e și aceea maghiară!

S'au luat hotăriri de a să trimitte cereri către Conferință interparlamentară și către mai multe societăți de învățați din Europa, care să afile de sălbătăcia dela Orade și să le ceară înfierarea faptului acestuia lipsit de civilizație.

Cele spuse de vorbitori au fost viu întărite de miile de cetățenii ce-i ascultau, cari se lamau pe bravii clerici și adăduiau faptul barbar.

A fost o zi in care s'a vorbit și s'a scris mult in țară despre noi Români din țările coroanei ungare și ale noastre suferințe din partea politice nebune maghiare.

— Schimbarea de guvern in țară, de care am scris in numărul trecut, s'a întâmplat. Dl Carp s'a retras din fruntea guvernului diapreună cu încă 2 soți ministri, — și a venit in locul lor învîțatul Titu Maiorescu ca ministru președinte, cu alți doi bărbați de frunte din partid. Ceialalți ministri au rămas cari au fot.

Episcopia gr.-cat. maghiară fapt implinit.

Știre foarte neplăcută a fost dat să ne aducă săptămîna trecută către capetul ei: că și conduce rez cea mai înaltă a bisericii catolice, dela Roma, și a dat învoirea la aceea, ca in Ungaria să se înființeze noua episcopie greco-catolică maghiară postită de guvernul unguresc.

Pentru a-i da și noului episcop credincioși, să vor rupe 41 parohii (comune) cu credincioși greco-catolici cari azi să țin de dieceza greco-catolică română a Orăzii. Mari și 5 gr. cat. parohii din

dicessa Gherlei, — astea cu credincioși cari azi sunt păstoriți de preoți români, dar din cei nenorociți cari în decursul vremilor și-au uitat limba și vorbesc numai ungurește, ori prea puțin și românește. Dar în inimile lor ei au încă iubire pentru neamul românesc; de aci încolo ei vor căpăta preoți de alt neam, care să stingă din sufletul lor și aducerea aminte că au fost Români!

Perdem dară, prin o singură lovitură politică, la care și-a dat învoire și Roma, — 45 de comune care după drept s'ar ținea de trupul națiunii române și pe cari cu vremea le-am fi putut aduce să revină cu totul la neam, învățând de nou și limba pe care părinții lor, între împrejurări măștere, au uitat-o.

Ziarul „Unirea” dela Blaj scrie din privilegiul acesta un articol cu drept cuvânt micșnit, în care arată, că tot lucrul acesta, ca ori-ce lucru rău, s'a pregătit în taină, în ascuns, cu ușile închise, de către episcopatul romano-catolic maghiar, și în vreme-ce altădată pentru ori-ce treceri mai mici de comune de pe la Muncaci dela episcopia gr.-cat. română a Orășii, la cea rutenă a Muncaciului, să întreba Metropolia gr.-cat. română, și să cerea învoirea Metropolitului român, — în treaba asta mult mai mare, nu a fost întrebată biserica gr.-cat. română deloc, ci numai când totul era gata, fapt așazicind împlinit, atunci a venit poruncă, tare de mirat, dela Roma, ca episcopatul gr.-cat. român, să-și spună și el, în termen de 8 zile, cuvântul! Acela a fost luat foarte de scurt, aproape războinic.

Sfinții arhieriei gr.-cat. și-au făcut de grabă datoria, au conchemat la Blaj sfatul fruntașilor bisericii, s'au înțeles, au dat protest, au trimis pe P. S. Sa Dr. Radu în persoană la Roma. — Dar totul era prea târziu! Lucrurile să copseseră în ascuns și nu mai era modru a opăci înființarea, sau mai drept zis răpirea ce să pregătise bisericii gr.-cat. române.

„Din toată purcederea de până aci s'a văzut, zice „Unirea”, că Roma nu mai primește punctul de vedere al bisericii noastre, ci e cu toată luarea aminte față de noua episcopie, pe care guvernul a făgăduit că o va înzestra cu toate bunătățile pământului.”

„E. acesta, la toată întâmplarea un semn al vremii, pe care noi îl vom desbăte încă, când vom avea toate datele la îndemână.

„Dară că bulla (scrisoarea) papală ce să va da în curind, prin care să înființeze Episcopia greco-catolică maghiară, va aduce pentru biserica și credincioșii noștri o stare cit să poate de primejdioasă credem că nu e de lipsă să o mai spunem!”

Așa să stingă „Unirea”. Și are drept a să stingă. Căci de aci încolo

vor urma numai allele de armare lupte ale bisericii greco-catolice române, contra celei greco-catolice maghiare! Căci »sora« maghiară, nu va fi soră greco-catolicei române, ci cea mai primejdioasă dușmană, care nici nu să va gândi la altceva, decit cum să încelue și să răpească pe mai mulți din fiii surorii sale, ca să o părăsască, să dezerteze dela ea și să treacă în curtea surorii vitrege!

Zeul Mării cerindu-și groaznică jertfă!

Cel mai mare vapor din lume, spart și scufundat în Marea-de-Miază-Noapte!

1500 de oameni în mormint de ape înghețate!

Vestea unei groaznice nenorociri pe mare, ne adusă zilele acestea! Cel mai mare vapor pentru călători, vaporul nou, zis „Titanic” (Uriașul), s'a izbit în Marea ghețoasă de Miază-Noapte, de un munte de gheață, și ciocnirea a fost așa de grozavă, că „Titanicul” s'a spart în pept și prin spărtură a început a intra apa în el, și după luptă de patru cioruri, a fost înghițit de valuri, dinpreună cu peste 1500 de călători din cei 2300 să aflau pe el!

Vaporul „Titanic” e nou, abia de câteva zile dat folosinței în mijloc de mari sărbări. A costat 70 milioane coroane. Când s'a vestit ca face întâiul drum dela coastele Angliei spre America, toată lumea să luptă să ajungă pe el, ca să facă întâiul drum al celui mai frumos, mai repede și mai mare vapor din lume!

În drumul seu însă uriașul vas, trecind prin fioroasele ape ghețoase ale Nordului, pe care plutesc veonice munți de gheață, (vezi chipul multilor de gheață și tilcul asupra lor, în „Foiașă Interesantă” Nr. 4 din anul de față), — a întâlnit un astfel de monstru alb, de zeci de ori mai mare și mai greu și ca „Titanicul”. Ci uriașul mării plutea cu pîntecele adîncit în ape și numai de jumătate ieșit din apă. Vaporul s'a lovit cu peptul de un colț al muntelui de gheață, și acela i-a făcut spargere mare, ce nu să mai putea repara! Apa a început a intra în vapor. Iute au pus pompele de scos apa și au luptat pe moarte pe viață să o scoată afară precum intra, ca doară doară să poate duce vaporul până la cea mai apropiată stație de corăbii la Halifax.

În acelaș timp s'au dat telegrame de alarmă cu telegrafia fără drot în tot largul mării, și 4 corăbii germane ce se aflau pe depărtare de 200—300 mile, avînd și ele aparat (mașinărie) de prins telegrame fără drot, au prin vestea și au dat „Titanicului” răspuns că în fuga cea mai mare alergă spre

locul primejdiei! Și până fugeau mereu și primeau știri de pe „Titanic” ce cum se află? Și știrile veneau tot mai rele. Să spunea că toată pumparea apei nu mai e de folos! Primejdia e tot mai mare! Iar cînd una din corăbiile alergătoare într'ajutor era pe 70 mile aproape de „Titanic”, primi cea din urmă telegramă fără drot, care sta numai din 2 cuvinte:

— „Ne scufundăm!”

Și apoi mai mult nici o știre!

Așa a și fost. Uriașul corabie s'a scufundat, după ce coborise în luntrile de mîntuire vre o 700 de persoane, mai ales femei și copii — că pe aceia îi mîntuesc, de milă, întii. Ceialalți vre-o 1500 de inși, călători, între cari și vre-o 4 milionari americani, un poet și alți învățați ce plecaseră „de plăcere, cu mîndrul vas, — s'au scufundat dimpreună cu matrozii (soldații corăbiei) și cu căpitanul ei!

Cînd corăbiile celelalte au sosit la locul nenorocirii, ele au cules pe cei respirați pe valuri, aflați pe luntrile de mîntuire și i-au luat de-i duc la America. Sunt tot copii orfani acum și femei văduvite, a căror celor mai mulți părtași ori soți s'au scufundat aci naintea ochilor lor! Sunt nebuni de durere de suferință și de jale!

Ci-că în timpul coborîrii pe luntrile de mîntuire, s'au petrecut vederi groaznice: s'a început o luptă pe moarte și pe viață pentru a încăpea în luntri! Om contra om să lupta sălbatec să ajungă în vre-o luntră. Unii să aruncau peste opritorele corăbiilor, ca să ajungă în luntri. Alții imbian matrozilor (soldaților corăbiei) averi întregi pentru un loc. Cîțiva au și ajuns la loc prin aceasta. Încolo matrozii coborau în luntri mai ales femei și copii.

Dar cei ajunși au avut apoi de suferit grozav. Căci ciocnirea s'a întîmplat sara pe la orele 9 trecute, (Duminică seara) cînd aproape toți călătorii să culcase, și scuturătura loviturii și alarma spaimei i-a sculat din paturi. Toți erau aproape numai în hainele de noapte. Și puțini au avut gîndul a să îmbrăca bine. Coborîți în luntri apei, au avut să stea descoperți printre sloii de gheață, pe un frig ca acolo unde plutesc munți de gheață pe mare! — Și au avut de stat de pe la 10—11 ore noaptea, până dimineața cînd corăbiile venite într'ajutor i-a cules de printre tablele de gheață!

Pe fiecare luntriță s'a coborît cîte unul ori doi matrozi, cari s'o ofrmuiască. Și ei au avut lucru greu de tot, că tot mereu să loveau de munți de gheață ori de table uriașe, cari îi împedecau în mers. Și doar trebuiau să ducă de parte luntrile, că de stau pe-aol pe-aproape, apoi cînd corabia să scufundă, face așa o groapă în ape și un vârtej și valuri turbate în urma ei, că

toate luntrițele de pe aproape le atrage după sine ori le răstoarnă!

Multe luntrițe așa au și pățit, — pentru aceea corăbiile venite într'ajutor au zflat pe fața apei multe luntrițe răsturnate și nici un om cu ele. Acelea fusese pline de călători ce să credeau scăpați, dar cînd la 1 oiaș noaptea corabia s'a scufundat, ele fiind prea aproape, groapa uriașă de valuri ce s'a făcut în urma scufundatului vas, le-a atras și pe ele și le-a răsturnat, perzînd și pe nenorociții ce cu un oiaș nainte să credeau mîntuiți!

Cime-s printre cei perduți?

Lista celor periți cu strălucitul vas, nu e publicată încă, dar să spune, că printre ei să află marele învățat N. T. Steard, cîștigătorul premiului „Nobel”, miliardarii Astor cu femeie cu tot, Widener, Guggenheim și Thayer, toți miliardari (cari nu au averi de milioane, ci de cel puțin cîte o mie de milioane, și care călătoreau din Anglia la America); Harry directorul mării linii de trenuri americane Trunn, cu nevasta și o fată a lui, apoi un pictor renumit, mai mulți scriitori și alți oameni însemnați ce să aflau pe vapor.

— Dela noi din Ungaria fost'au oameni pe ea?

Știrile sosite până acum spun, că pe clasa I și II. a vaporului, n'au fost călători din Austria nici din Ungaria, dar între cei din clasa III-a (muncitori ce mergeau spre America) au fost și de cei din Austria și Ungaria. Numele lor încă nu să știe. În curind să va publica lista celor periți și să va ști cine sunt. Pot fi de acela cari au plecat din Ungaria cam o săptămînă nainte de Paști.

— Cei mîntuiți cu ce corabie au mers mai repede?

Doar corăbii au ajuns mai curînd la locul nenorocirii, întii vaporul francez „Virginia”. Acesta a cules pe cei aflați în luntri și i-a luat sub acoperișul său. Ci fiindcă era prea plin de oameni, a dat pe urmă pe toți cei mîntuiți corăbiei austriece „Carpatia” care era în drum spre Fiume venind dela America. „Carpatia” avea să sosască în Fiume la 1 Mai. Dar așa s'a întors napoi la America să ducă pe cei mîntuiți de pe „Titanic” și așa va sosi la Fiume cu posta și ce avea de adus, abia cu vre-o lună mai tîrziu.

— S'au scufundat pe „Titanic” averi uriașe! Între altele ei ducea un săculeț de diamante lucrate, în preț de peste 200 milioane coroane! Apoi alte prețioase și banii tuturor călătorilor și averea corăbiei.

E de neprețuit paguba ce s'a făcut.

Zeul turbat al mării și-a cerut o jertfă grasă din partea omenimei care mereu îi spintecă și negrește apele cu vaporele sale.

Un fapt înțelept.

— Beuturile dela pomeni înălțurate —

Protopopul Nușfalăului-Bistriții, rev. dn Ioan Pop, pentru ca să combată stricăciunea cea mare ce o fac beuturile spirituoase în comunele sale, aoprit parohienilor săi felosirea beuturilor spirituoase la nunți, botezuri, pomene și a pus pedepse în bani pentru cel care ar călca aceste rândueli!

Din felurite taxe, a pns temei unui fond din care cumpără altoi roditori tineri, pe cari li împățește parohienilor săi spre plantare. A făcut apoi și înoirea, ca între canamele spovedaniei să lege pe credincioșii săi ca, drept canon, să plantează 5 pomi roditori în grădini, livezi, oîmp stînd la îndemînă cu staturi, etc.

Ecceasta un gînd bun, prin care dl protopep voește a sădi în inima țăranelui dragostea de grădinarit și de a-i duce un isvor de venit. In eurlînd vom vedea comunele sale niște adevărate grădini de poame, spre pildă și altor comune.

Petreckeri pentru

bibliotecii populare!

Ne face o plăcere a vedea, din invitările la petreckerile ce să dau mai colo, mai dincolo, că în tot mai multe locuri, aranșatorii (punătorii la cale) petreckerilor, hotărâsc, ca venitul curat ce va rămînea, să se folosească pentru a să pune temei u unei bibliotecii populare, — unei cumpărări de cărți petrivite, care să se dee spre cetit în sat, — sau acolo unde este deja o atare bibliotecă, să se cumpere cărți nouă, sporindu-o.

Multe intîmplări ce le vedem puse la cale în viața de obște a țării din partea puterii statului, au aproape toate menirea vădită, de a pleca capul popoarelor nemaghiare din țară, într'o nouă iobăgie, în iobăgia culturală maghiară! Guvernele țării și toți cei de o vedere cu ele, să grăbesc tare a înjuga pe cît pot pe Români, pe Slovaci și pe toți nemaghiarii, în hamul culturai maghiare, — încă până ce aceste neamuri nu-s luminate de-ajuns și nu-s trezite destul de bine, ca să-și știe prețuî însămîntatea lor și a culturai lor. Căci cînd vor fi ele destul de înțelegătoare de această însămîntate, — atunci s'a gătat cu aceea, ca să le mai porți de ață și să le minî din napoi ca pe turme nevolnice! Atunci ele vor păși ca popoare bărbate, care își cer și își zmulg dreptul dela politiciii maghiari-jidani!

De aceea trebuie să se grăbească politica guvernelor dela Pesta, a face ce să poate, acum până și Românii și Slovaci și alți nemaghiari sunt încă prea puțin înțelegători. De aceea ne fericesc cu atîtea școli maghiare prin sate, de aceea să viră cu puterea și în școlile noastre făcînd pe proprii nostri învățători să învețe pe copii de Români să cînte:

„Isten áld meg a Magyar” (Dzeul binecuvîntă pe Ungur!..), de aceea să grăbesc să facă și din armată sadniță de maghiarizare, — etc.

Ce va să zică această? Că vor să ne bată cu arma culturai, a învățaturii, a științei, îmbrăcîndu-ne cu cultura lor, până nu ne-am agonisit noi pe a noastră, care ar respinge pe a lor!

Fată de aceste porniri ale politiciii maghiare de acest fel, — lucru cel mai cuminte îl fac azi acei bărbați români, — care grăbesc a înzestra satele noastre cu bibliotecii populare românești! Căci biblioteca este un mijloc de atragere a tuturor celor ce cunosc sleva, spre cetiri, la început mai simple și mai ușoare, mai tîrziu mai grele și mai învățate, — și azi să trezește și să luminează unu-doi, mîne altul, dincolo alții, și așa în curînd putem ajunge și noi a avea un popor deșteptat sufletește, știutor de însămîntate sa și bărbat în judecata sa, — cu care să fie siliți încrezuții puternici ai zilei, a stă de vorbă, a-l prețuî și a-i împlini dreptele cereri! Că de nu, și-le va ști zmulge!

Ei voesc prin școala lor, prin armată, prin deregători, să vire în sufletul românesc fel strein de simțire și de gîndire.

Biblioteca din sat, prin cărțile ei alese, va repara ce au stricat aceia în sufletul românesc: va face pe Român a îndrăgi gîndirea și simțirea românească așternută pe fețele cărților alese; dela cărți cetitorul va trece la foi, și să va lumina și prin acestea, și în felul acesta vom putea respinge atacul cel nevăzut, dar foarte primejdios al politiciii viclene streine, ce vrea să ne fure sufletele oamenilor nostri.

De aceea, dragi cărturari dela sate, lucru cuminte faceți, dacă petreckerile ce încep cu sosirea primăverii, maiaturile, petreckerile de vară, și altele, — le puneți la cale în folosul bibliotecii populare, pe care de n'o aveți, s'o înființați, iar de-o aveți, s'o îmbogățiți mereu, cu lucrări litetare nouă, alese, folositoare!

Căci aceste bibliotecii nu sunt azi simple dătătoare de cărți de

cetit poporului, ci au și un rost tainic, nevăzut, dar mare și sfînt! Ele sunt în acelaș timp luptătoarele prețioase în contra duhului vrășmaș ce încearcă să se vire în sufletele tinerilor nostri prin școalele statului, prin casarme, prin cancelariile deregătoriilor și prin toți agenții puterii, prin străinii de printre noi!

Prețuți-le și înființați-le peste tot locul și mînați poporul printre ele!

Și precît să grăbesc ei a ne coplesi cu școli de-alor, a preface și armata în unealtă de acelaș fel, — pe atît să grăbim și noi a ne înzestra satele cu bibliotecii românești și a băga în toate casele celor ce știu carte cit de cit, cite-o foaie românească și carte românească!

O scrisoare din Șiclău.

Ioan Mihățiu din Șiclău (ct. Aradului) împreună cu 25 deșoți cărturari din comună, ne trimit o scrisoare prin care își arată adîncea lor parere de rău asupra faptului că a fost nimioit ziarul „Tribuna” din Arad, pe care spun că îl ce-teau cu multă plăcere, ca pe un ziar bun românesc, care făcea școală politică cu cetitorii săi, și că în deosebi în comitatul Aradului, numitul numitul ziar a luorat la deșteptare simțului național, oft nu să poate prețuî. De aceea, pentru perderea ziarului „Tribuna” își arată întăritata lor parere de rău, pe care ne cer să o publicăm în foaia „Libertatea”.

Rugăm foarte mult pe frații nostri din Șiclău, să ne dee voce a nu le publica tînguirea și măch-nirea, — căci nu mai putem ajuta nimic prin publicarea ei, cel mult că am mai zgîndăra o rană dure-roasă, ce începe, așa ni-se pare, a a să închide, și asupra căreia uitarea începe a-și întinde vâlul său binefăcător.

Am primit încă asemenea scrisori dela cărturari de frunte din Cluj, din Sebeșul săses, și de aiurea, și nu le-am publicat, căci noi ne-am spus părerea întemeiată pe adîncea credință tare a sufletului nostru, în numărul 11. al „Libertății” și deși aveam încă multe multe de spus asupra aceluî fapt care pe multă lume a nemulțumit'o, — ne-am călcat pe inimă și ne vom călca și în viitor, ca să nu ni-se poată spune, că punem bețe în roatele „păcii” și sîntem doar stricători de disciplină în partid. Rugăm și pe cetitorii noștri să ne urmeze în a-și călca pe inimă și a-și îndrepta privirile numai asupra țintei celei mari a luptelor noastre naționale, țintă care ne poruncește de atîtea ori a ierta nnii altora, a ne înghiți necazul noi în de noi și a nu ne raslira, ci, chiar și atunci cînd avem neplăceri noi între noi, să mergem totuși a lătare,

dacă spre aceeași țintă mergem spre înălțarea și liberarea poporului nostru din ticăloasele stări politicele de azi.

Iar comitetul nostru național spre aceeaș țintă merge. Chiar dacă, în aprinderea clipei, a făcut după părerea unora, vre-o nedrețitate unora din soldații taberei luptătoare și spre aceeași țintă mergători, — judecata cuminte ne ce să nu stăruim prea mult asupra întîmplării neplăcute dar trecătoare, ci să îndreptăm iarăși ochii spre ținta, cea mai presus de noi și guraticii și de plăcerile și neplăcerile noastre, și să năzuim — înaintel!

Frații din Șiclău au dat în repetite rânduri dovezi, că s Români inimosi, și își știu pune iubirea de neam mai presus de toate. — Să o dovedească aceasta și acum și în viitor! — Căci lupta unui neam nu e luptă de o zi, de o lună, de un an, nu e legată de un om, de doi, de zece, — ci e legată de șiruri de vieți, și datorința noastră e, ca acolo unde unul a căzut, ori s'a dat în latari, prin ori-ce împrejurări, să sărîm doi și trei și zece în locul lui, și să nu lăsăm ca linia de luptă să slăbească, să dea napoi, să se scufunde.

„Tribuna” și scriitorii ei au fost și ei luptători vii în șirele de foc. Foaia lor era un steag național, și ei soldați, în a căror mîni scăpăra viu arma! Dacă, prin ori-ce împrejurări, „Tribuna” a încetat, prin asta numai un steag a fost retras din luptă, dar soldații ce-l înzestă scriitorii și cetitorii ziarului, acei, aproape toți, — și ei nu s'au retras din linia de foc. Și acei cari cu inimă măchnită s'au învoit la retragerea steagului lor din șirul de steaguri naționale, — s'au declarat gata a sta la posturile lor în luptă și a merge înaintel!

Pilda lor urmeze-o și acei cari îndrăgise vederea steagului lor, ba pentru cari chiar acel steag, era un viu semn chemător și îmbărbătător!

Intîmplarea cu scoaterea „Tribunei” din șirul organelor naționale de luptă, deși pentru mulți neplăcută, e totuși numai o întîmplare trecătoare, iar lupta neamului, e un lucru ce nu să poate opri prin căderea alor oțtiva luptaci ori prin scoaterea din front a unui steguleț oare-care.

La asta să ne gîndim și pătrunși de acest gînd, — să dăm uitării cutare neplăcere ce ne a ajuns în învălmășala grelei noastre lupte, și țînîndu-ne cu țarie în calea dreaptă spre ținta cea mare, — să răzbim mereu înainte.

Acestea s cuvintele pentru cari rugăm și pe frații din Șiclău a nu stăruî să le mai publicăm scrisoarea, și pe alții a nu ne mai cere acelaș lucru, — căci credința noastră cătră lupta mare a neamului nu ne lasă să le facem loc și prin ele să mai amărîm sufletele.

ARZÉN

— Cum a fost primit Ars. Vlaicu, la Sibiu. —

Am scris în un număr al „Libertății” că rătăcitul director de comerciale dela Brașov, *Vlăjku Arzén*, cel închinat lui Tisza și lui Mangra și lui Brote și la toți sfinții de potrozul lor, — ales fiind de „deputat” sinodul la al, tractului Brașov, — n'ar fi iertat să își pună piciorul între ceialalt deputați sinodali cari sunt Români cinstiți! Locul lui e între trădătorii de neam!

Affăm din „Gazeta Trans.” că dorința Românilor buni, de a să da o lecție rătăcitului *Vlăjku Arzén*, s'a împlinit. Membri Sinodului din Sibiu l'au făcut pe nevrednicul să simtă disprețul lor, scriba cu care fi văd azi acei cari până ieri fi primiseră cu bine, pentru ei.

Iaca cum spune raportul din Sibiu al „Gazetei” că a fost primit tristul erou dela Brașov:

„La prânzul sărbătoreasc obicinuit dat de I. P. S. Sa Metropolitul în ziua deschiderii Sinodului, la care în alți ani Vlaicu parada în fruntea mesiei, a fost șters din lista celor invitați!

„În ședința de azi (Luni) a sinodului, în care s'au ales comisiile (mici comitete alese din sinod pentru a pregăti lucrurile ce vin în discuție în ședințele sinodului), n'a fost ales în nici o comisie, ci sinodul a trecut în tăcere peste numele lui, ca și când n'ar fi fost niciodată, — iar Duminică spre seară, cuprins poate de groază sau primind un sfat binevoitor, a părăsit pe furiș Sibiul, fiind cel mai apropiat tren. Unde a plecat, nu știe. Să crede că s'a dus în brațele călugărului Mangra, ca să afle mângâiere în aceste clipe crude ale sorții răzbuțătoare... Dus să fie!”

— În acest fel trebuie să pășască obștea românească față de toți cari, chiar în zile așa de grele și pline de ispite, să arată așa de slabi de suflet, că să pun în slajba dușmanilor politici ai neamului nostru, prin ce lucrează în potriva însăși vieții acestui neam.

Mare ori mic, păcătosul național nu trebuie cruțat, ci aruncat din mijlocul nostru, cum să aruncă măgul putred din mijlocul celor sănătoase, pentru a nu le da și lor din putrețurile lui.

NOUTĂȚI

Concertul bisericesc săsesc din Orăștie.

Publicul orăștian iubitor de muzică clasică frumoasă, a avut Duminică trecută (14 April n.) o zi de sărbătoare muzicală, dându-i se privilegiu să audă concertul oratoricului „Elias” de F. Mendelssohn B. prezat de Reuniunea de cîntări germană din Orăștie și de cea din Sebeș,

cu cenlucrarea orchestrei militare de aici, a organistului A. Mœckel din Sebeș, a solistelor dna Veturia Triteanu, sopran, din Sibiu, Berta de Papp, alt, din loc, și a soliștilor dnii R. Fernengel, bass, și A. Nicolaus (Medias) tenor. Dirigent general dl Albrecht Schmidt, de aici.

Concertul, pentru a avea organele bisericești la îndemână, s'a ținut în biserica evanghelică din loc, și a reușit din toate punctele de vedere ale artei muzicale, foarte bine. Corul, stînd din vre-o 120 persoane, 2 reuniuni deosebit instruite, după o singură probă generală la olaltă, s'a prezentat bine pregătit naintea publicului.

Solistele au fost la culmea chemării lor. Îndeosebi dna Veturia Triteanu, cu vocea-i puternică, neobosită și plină de farmecul ce vorbește inimii, a cîntat răpitor de frumos. — Dna Berta de Papp a cîntat asemenea foarte bine. În recitativ să distinge și prin o dicțiune ales de îngrijită. — Puternică și simpatică ca timbru este vocea de bass a dlui Fernengel, care în rolul greu alui *Mias*, s'a achitat în chip mulțumitor. Mai puțin favorizat a fost dintre soliști tenorul, dl Nikolaus, care deși are voce simpatică, dar ea pare deja cam obosită. Orchestra militară și organistul și-au purtat rolurile lor cu bravură!

Public numeros a luat parte la acest mare concert, printre care și mulți Români. Concertul a durat 2 și jumătate ore.

Seara avut loc cină comună în hotel „Transsylvania”. Aci s'au rostit și câteva vorbiri. Rectorul școlii săsești, dl Seiler, a vorbit pentru toți cîți și-au dat concursul la acest concert, și a scos la iveală osebuit de dna Triteanu, care a fost onorată și cu un buchet de flori.

Iar preotul-predicator sas, dl Schuster, a arătat vrednicia mare, ce o are în jurul acestei sărbători muzicale, tinerul conducător al Reuniunii de cîntări germane, dl A. Schmidt. Noi Sașii, zice vorbitorul, suntem puțini în Orăștie, și nici cei din Sebeș nu să pot plînge că s'prea mulți, — totuși prin munca zeloasă și conștientă a conducătorului Reuniunii, s'a putut să predăm o operă muzicală așa de grea spre mulțumire de obște. Si vrednicia pentru asta, recunoaște cu drag, că o are tinerul și zelosul conducător nou al corului Reuniunii lor.

„Suntem puțini și totuși”!

și totuși, prin zel și voință, putem săvîrși lucruri de preț! — așa spune preotul-predicator sas în vorbirea sa dela banchetul de după concertul de Duminică. Acesta e cuvîntul său de mîndrie, că: Suntem puțini și totuși! Si asupra acestui cuvînt, trebuie să stăruim nițel noi. Căci el pare că ar zice în același timp: Dar încă de azi fi mulți, cum sunt alții

aci lângă noi, — ce lucruri mari și frumoase am ști face noi!

Iar dacă vorbitorul sas nu s'a gîndit și la aceasta, trebuie să ne gîndim noi!

Ei sunt puțini, și totuși să pot avînta, uite, la concerte se sunt sărbători muzicale însemnate, stînd pe nivel artistic destul de înalt, — căci tinerul lor conducător de cor, absolvent al conservatorului de muzică din Mănovera (Germania) adus anume și plătit, deși modest, — stînd de lucrul său, de cultivarea muziceii, — fi conduce, iaca, la astfel de zile de bucurie sufletească.

Noi Români suntem, în același oraș, mulți, și avem și puteri muzicale destul de multe și destul de bune. Totuși avem sărbători muzicale prea rari, — deși am putea să le avem mai des.

Ar trebui să fie o preocupare statornică a acelor chemați, să afle chipul și modrul, de a da și Reuniunii noastre de cîntări, o viață mai viuă, mai des roditoare; care să aibă și ea privilegii mai multe a fi sărbătorită iar noi de a ne desfăta în producțiile ei, — mai ales că probele și producțiile unei Reuniuni de cîntări, sunt de însemnătate și pentru viața socială peste tot, privilegiind ele mai dese atingeri sociale, plăcute și folositoare.

Reuniunea săsască arată spor căci are un conducător îndatorat a lucra pentru ea și prin faptul că e oarecum funcționarul plătit al ei. Reuniunea noastră de cîntări a fost condusă numai prin bunăvoința dirigentului ei, care s'a ocupat și să ocupă de ea numai din dragostea pentru artă, și cînd are răgaz și li vine plăcerea.

Părerea noastră e, ca comitetul Reuniunii noastre să chibzuiască asupra câștigării mijloacelor de lipsă, pentru a pune și a noastră Reuniune pe alt temelie ca organizare executivă, obligînd și ea pe dirigentul său la 2—3 concerte pe an sau macar cîte li cer Statutele, — dar neașteptînd să le facă toate numai prin bunăvoință, ci salariîndu l și prin asta obligîndu l mai mult decît e obligat azi numai prin datorința morală.

Și să nu să creadă că nu s'ar afla mijloace! Să vor afla. Și e de lipsă să se afle, — căci e un interes social să se avînte și Reuniunea noastră la o viață mai plină, mai roditoare. Să nu fim noi numai cei mai mulți în acest oraș, — ci totodată și cei mai lucrători, mizuitori, răzbitori, pe toate terenele! Și dacă azi putem puțin, să ne silim a putea mîne mult, a ne crește, a ne dezvolta, ca să ajungem și în alte privințe însemnate, precum suntem însemnați ca număr.

Cununio. Dșoara *Alma Dămian* fiica dlui protopop și deputat dietal Vasile Dămian din Brad, și dnul Emil Masca din Beiu, vestesc cununia lor, care să va sărba în 28

April n. în biserica gr. cat. din Abrud. Călduroase felicitări tinerilor miri!

— Locotenent A. Schiau și Septimia n. Damian, Zlatna, căsătoriți. — Călduroase felicitări!

La „Fundățunea pt. ajutorarea starizților rom. din Ungaria”, au mai contribuit următorii:

Aurel Cocă și Maria Muslea	K 11:50
»Coroana», Bistrița	K 50—
»Zlăgnea», Zlagna	» 20—
»Ardeleana», Orăștie	» 1000—
Ion Comșa, Zernești	» 10—
Emil Reit, Inv., Brașov	» 5—
»Economul», Cluj	» 25—
»Venețiana», Veneția Inf.	» 14—

De neînțeles! Din Bistrița să scrie „Gazetei Trans.” următoarele:

„Sămbătă la amiază o ceată de vre-o 20 soldați sloboziți de sfințele sărbători la vetrele lor, așteptau la gara din Bistrița pleoarea trenului. Cînd s'a dat signalul de urcare în vagoane, feciorii noștri au dat să urce în vagonul de clasa a III a, unde își aveau scoase biletele, dar călăuzul cu vorbe urte li opri și-i îmbrînci, zicînd să urce în vagonul pentru vite, fiind acela pentru soldați.

„Soldații, de sine înțeles, s'au scandalizat și au respins urcarea în vagonul pentru vite, iar cînd au mai încercat de-a să sui pe-a III-a clasă, călăuzul, între injurături, li îmbrînci jos.

Trenul să puse în mișcare iar bieții soldați rămaseră în gară!

Unul, mai isteț însă, s'a strecurat în vagon, dar a pățit rău, căci aflîndu-l călăuzul, s'a aruncat la el ca o fiară, îl înșfăcă și îl aruncă afară, cînd trenul era în deplină înțeață.

„Noroc, că n'a ajuns între roate; dar e sigur, că fără rană nu a rămas.”

Ne pare acouși o scoornitură vestei asta, atît e de obraznică fapta descrisă în ea!

Soldații din vorbă să nu lase lucrul intratîte, ci nesmintit să facă arătare prin mai marii lor militari asupra sălbatecului călăuz de tren! Că asta e totuși prea mult chiar și în Ungaria, cea vestită pentru slujbașii săi duri, obraznici, tirani!

De mergi numai în vecina Austria, te nimește fineța și prevenirea cultă, cu care călăuzii dela trenuri umblă în rîndul călătorilor, nu să-i împedece, să-i năcăjască, să-i nedreptățească! Acolo conductorul e, ca de pildă un ospătar cuminte, care pe tine te primește ca pe oaspele său căruia umblă să-i facă toate pe plac în casa sa. La noi? Uf! Aci fiecare conductor să crede „stăpîn” peste călători, și pășește față de ei de-a călare, de numai nu-i împunge!

Tot așa fină e poliția în Austria și în alte țări aievea culte! Iar cînd vedem ce e în Ungaria noastră, trebuie să dăm dreptate celui

ce venind din Viena spre Ungaria, a zis, cu suflet plin de neplăcere: „Azia să începe la Marheg“... (stație de hotar spre Ungaria...)

Intimplarea dela Bistrița, îndreptățește întreit acest cuvânt!..

Adunare de Directori de școli medii va fi în Orăștie în 22 și 23 April. Toți Directorii gimnazior și a școlilor reale din cercul de inspecție al Sibiliului, vin aici de jîn 2 zile conferințe din cercul lor de chemare: despre cât mai buna îndrumare a instrucțiunii. Vin Directorii din Sibiu, Făgăraș, Brașov, Ellsabetopol, Brad, Petroșeni, Deva, Kezdvașarhely, Sepșintgeorgiu, Sighișoara, Medlaș și Sassebeș, a gimnazior de stat ori confesionale. — Vom avea ca oaspeți și doi directori români: dela Brașov și Brad.

Moarte mașinilor de zburat! O interesantă descoperire a unui oficer român, locotenent **Coandă** s'a probat la Paris: anume mașina lui de a arunca în văzduh gloanțe cari spărgându-se acolo sus, să nimească mașinile de zburat ori baloanele ce ar trece prin acea parte!

Precum pentru corăbii s'au aflat așazisele torpiloare submarine, ce fug pe sub apă și azvirl gloanțe în plintecele corăbiei, — așa e și descoperirea asta a istețului român. Probele, să spună că au dus la bun sfârșit. S'a dovedit de bună.

Așadar și mașinile de zburat și-au găsit dușmanul lor, care să le ducă acolo sus, potopenia!

Muzica militară va cînta de acum încolo în chip obligator de 2 ori pe săptămînă pe sama publicului din Orăștie, anume odată în piață, a doua oră la Promenadă, dela orele 5—6. Orașul l-a oferit pentru aceasta un onorar de 1000 cor. pe an.

Logodnă Dșoara **Eugenia Opriza** din Brad, și dl. **Sabin Eouțian** din Caransebeș, logodiți. Sincere urări de fericire!

— Dșoara **Cornelia I. Popp** din Brad și dl. **Victor Stanciu** profesor în Sibiu, au răscumpărat anunțurile de logodnă plătind **10 Cor.** la fondul gimnaziului din Brad. Pentru aceasta Direcțiunea gimnaziului și pe această cale își exprimă mulțumita sa.

Profesorul **Dr. Braun von Fernwald** directorul clinice nașterilor din Viena, scrie. »M'am convins foarte adeseori despre efectul repede și sigur al apei amare naturale **Franz Josef**, și de aceea recomand femeilor bolnave folosirea acestei ape foarte bune.« (208) 1—30

În **Boz** (cercul Dobrei) a avut loc a 2-a zi de Paști o frumoasă producție și petrecere populară, reușită din toate punctele de vedere. Vom publica în numărul viitor o dare de samă asupra ei.

Adunarea de învățător. În senzul §§ lor 25—26 din statutele „Reuniunii învățătorilor români gr-catolic din ținutul Hațegului“ să

convoacă adunarea generală a Reuniunii pe 6 și 7 Mai n. 1911, în școala gr-cat. din Coroieșteni-Vulcan, cu darea de samă a comitetului despre starea și mersul Reuniunii în a 1911. Să va ceta o conferință de dl. **Flerian Gliga**; să va da va da un premiu de 20 cor. celei mai bune lucrători asupra Metodului propunerii limbii române; prelegeri practice, între cari și una din pomărit, să va da un stipendiu de 50 coroane etc. Marți în 7 Mai excesiunea de studiu cu toții.

Cum am spus. Am zis că vestea despre „sărăcia“ ce o trag Ciangăii din Deva, e o scornitură cu gînd ascuns. Așa și e. A recunoscut-o însuși vicșpanul comitatului, care spune că a făcut cercetare în treaba asta și n'a aflat urmele acelei „lipse“.

Advocat român nou în Șiria. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis **cameclaria advocațională** în Șiria, vis-a-vis de oficiul parochial. — **Dr. Alecsiu Boțiocu** avocat.

Nu eurg banii! Direcția financiară din Deva a arătat, că în luna Martie a anului de față, au înors în dări: la darea directă cu 23 mii cor. mai puțin ca în aceeași lună din anul trecut; în timbre cu 7000 mai puțin; în darea oătăniei cu 2300 cor. mai puțin; din tutun (tăbac) cu 27.000 mai puțin; din accisul de vin și carne cu 5000 mai puțin; din spirt cu 15.000 cor. mai puțin.

Ce bine ar fi dacă „venitele“ acestea a statului: din tutun și spirt, ar scădea meren! Ar fi sămă că oamenii să cumițesol!

Român din Țară, ucis la Făgăraș de automobilul seu. **Di Lascar Catargiu**, un fiu de boer din București, om de 28 ani, care să osebișe și prin zboruri cu mașina la București, — își cumpărase un automobil nou la Paris și venea cu el să meargă acasă. Trecînd acum Luni prin părțile Făgărașului și însuși diriguindu-și mașina, în comuna Ponumbacul de jos fi dase o repezițiune foarte mare și la o cotitură de drum răsturnîndu-se, mașina i-a zdrobit peptul și l'a lăsat mort pe loc! Iar șoferul (mașinistul) de lîngă el, s'a ales numai cu capul spart. S'au luat măsurile ca trupul lui mort să fie dus în Țară spre a fi înmormintat acolo.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul Ilie Popescu în Rusia. Nu te înțelegem de ce ne scrii cu atita dușmănie, par'că te-am a păgubit de nu știu ce avere! Dar n'ai văzut Dta pe „Foia Interesantă“ de Paști scris No. 14 și 15., căci am dat atunci doi numeri de-odată, știind că la sărbătorile așa mari oamenii au răgaz a ceta mai mult și să bucură că le dai mai mult. Dar am dat doi numeri

și pentru cuvîntul că sărbătorile Paștilor ne scurtă săptămîna ce le urmează, în zilele ei de lucru și ne e greu a scoate și în aceea două ori trei foi. De aceea Libertatea de după Paști a apărut singură fără „Foia Interesantă“, care mersese înainte. Nu te-am scurtat în dreptul dale nici cu prețul unui fir de nisip!

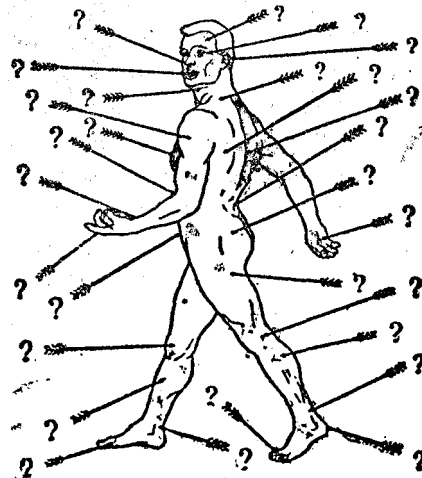
Cu foia economică „Tovărășia“ lucrul stă așa, că noi am fîgăduit că o vom scoate și în anul acesta. Redactorul ei însă, dl. **V. C. Osavadă**, cuprins foarte tare, peste puterile sale, cu conducerea altor multe treburi economice, tot așa de bine obștesc (ca negoțul de bucate în vre-o 4—5 puncte ale țării, stînd prin acel negoț în ajutor poporului și împedecînd pe liftele straine a putea face ce vreau pe acele pieți), apoi conducerea Reuniunii pentru asigurarea vitelor, pregătirea lucrurilor pentru mișcarea economică a Asociațiunii și conducerea băncii, și altele și altele), — spre marea noastră părere de rău, nu a avut răgaz a mai scrie și „Tovărășia“, și așa ăstăan ea n'a ieșit deloc. Prin asta noi n'am putut împlini o nădejde ce aveam, de a da și acea foie, ca a patra în grupa foilor noastre. Dar prin asta iară nu te scurtăm cu nici a zecea din un filer, căci noi „Tovărășia“ am dat-o ceterilor „Libertății“ gratis, și dela ei pentru ca abonament n'am luat nimic! „Libertatea“ cînd eșea singură, era 4 cor. pentru țărani; cînd am adaus „Foia Interesantă“ am pus 1 cor. abonament pentru ea pe an, așadar 5 cor. amîndoaună, cînd am adaus și „Tovărășia“ n'am pus preț nou, n'am urcat cu nimic prețul foilor, ca a mers pe de-asupra, gratis. Că în anul acesta nu am putut da și foia cea de cinste, ne pare rău, dar prin asta pe nime cu nimic nu l'am scurtat în dreptul lui.

De ce ne fii dar așa de scurt și ne certî, par'că nu știu cu ce te-am fi năpăstuit!

Dsalc **George Sărămăt** în Dognecca. Broșurile din „Eroii Noștri“ care vi le-a îmbiat dl. **G. D.** au aveți drept a la cere gratis, că dsa le-a cerut la noi ca să le vindă și nouă are a ni-le plăti. Gratis nu le dăm nimănu.

Te sagetează?

(340) (Al dureri?) 14—28

I. Fluidul Eliza a lui Feller.

„După experiențele noastre, liniștitor de durată, vindocător, încetează durerile repede și sigur, vinnocă: reumă (exure), eșăbia de nervi, jungăiuri în ceatic, influziun, dureri de cap, de dinți, de spate, amoretă, dureri de ochi, migrenă și multe neștinute ael Fluidul Eliza a lui Feller e feler“ cu efect fără păreche la răgușală, catar, urori de popt și gît și morburii din curen. ori răceală, adevărat e numai două pe sticlă este nuzale „Feller“, 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5 franco. **II.** Verșim apoi, că lincus folește cu efect distins și sigur Filulole-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgărciuri, lipsă de putere, arori de bur, greță, amareală, rigăli, lucenrăde și alte senturbări de mictuire. 6 sticlă franco cu 4 coroane. — Că no lorică înăă de imitațiuni și să adresăm acurat așa.

Eugen V. Feller, apotecar. Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab).

Trei monolego,

foarte interesante și cu mult haz, a de sub tipar „Librăria Națională“ S. Bornemisa dela Orăștie — pe a le recomandă mai a es tinretului, vrea să joace teatru. Acsetea sa „Musca“, „Nasul“ și „Intlia se seare de dragoste“. Fiecare cte 20 fil. și 2 fil. de una pentru Cna le comandă toate trei, le capă 50 fileri franco.

Calendare bloc toan

frumoasă, cu chipul regelui **Carol I.** al României și a reginei-poetă, **Carmen Sylva**, se află la „Librăria Națională“ S. Bornemisa în Orăștie—Szászváros. Prețul unui exemplar e coroane 1.5 franco. Să-l ceară toți, cari vrea să aibă o podoabă de calendă în casă!

Anul I. din „Bobirnaci“

dînd un volum de 100 pagine, cu mii de glume, umor satiră, — foarte producătoare de haz, — îl avem legat în volum deosebit, pe care vindem cu 1 cor. 50 fil. franco. A să cere la:

Administrația „Libertatea“ în ORĂȘTIE (Szászváros) sau la Librăria Națională, tot aic

Învățacel de prăvălie

află aplicare îndată în prăvălia subscriului, pentru bransa manufactură și bumăbăcărie.

Vor fi preferiți cei cu cunoștință de limbi și cucă, clase gimnaziale ori reate.

IOAN CUTEAN

(600) 1—3 comerciant în BRAD

Sfat și ajutor!

Celor ce suferă de ardere a stomac, pedeci de mictuire, înfundare, și de bealele legate a acesten, le aduc lecurire

PICĂTURILE de stomac a lui BRADY

nainte Picăturile „Marlazell“. Să află în apotecă. O sticlă 1.60, cor., încă 90 fil., sticle cor. 5.80; 3 sticle cor. 5.30. Bani trimiși înasiv ori cu ramburs.

Apoteca G. Brădy la „Regele Ungar“

Wien I. Fleischmarkt 2., Depot.

Miji atenți la marca de scitiro care reprezintă pe Sfnta Maria dela Marlazell, pe pachetaregle și subscrierea ca pe chip: de alături. Imitațiile să se respingă. (563) 4—25.

Pepiniera-Mill

din Nagyös: o în Europa e mijloc cea mare școală de vite!

Are totdeauna gata de vînzare mai multe milioane! — Cerești catalog, care vi-să trimite gratis,

Nro 514—1911

s. f. c. sc. d.

Publicare

pentru

esarendare de domeniu și moară.

In cancelaria subscrisei comisiuni administratoare în Naszód la 10 Iulie 1912 după amiază la 4 oare, se va ține licitațiune cu oferte scrise și închise, pentruarendarea pe 12 ani (1912—1925) a imobilelor realități din Csicsokeresztur (comitatul Solnok-Doboka) proprietatea fondului central de stipendie din districtul Násáudului și anume: —

1. Realitățile cuprinse în cartea funduară a comunei Csicsokeresztur Nr. 124 A. x. nr. ordinar 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 și anume:

a) loc de casa intravilan, curte și grădina de 9 jugere 1547 orgi pătrate,

b) pământ arător de 140 jugere 975 orgi pătrate cu samănătură de toamnă de 100 mierțe mari de grâu din anul 1912.

c) loc de cosit de 55 jugere 971 orgi pătrate.

d) locul de vie de 4 jugere a cărei cultivare s'a sistat.

e) pășune de 187 jugere 1302 orgi pătrate.

f) pământ nefructifer de 25 jugere 1523 orgi pătrate: case de locuit cu edificii economice.

g) 15 curialști cuprinși în cărțile funduari din Csicsokeresztur Nr. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 și 139 dintre cari 14 sunt datorți a presta, cu alimentațiunea proprie, pe an fiecare câte 90 de zile cu trăsura; tot asemenea 10 locuitori din Csicsokeresztur, cari stau cu fondul în legătură de contract și prestează 5 câte 90 de zile de lucru cu palma alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări.

h) dreptul de vnat și pescuit.

Prețul de strigare ca arindă anuală e statorit cu 10.000 coroane.

2. Moara de făină cu 5 petri dimpreună cu realitățile ținătoare de dînsa luate în cartea funduară pro 124 sub Nrul top. 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arendă anuală e statorit cu 2000 coroane.

La ofertele scripturistice închise sunt de a se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela prețul de strigare.

Ofertentul are se declare în ofertă ce cunoaște condițiunile de licitațiune și de contract și se supune aceloră.

Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor în oarele oficloase.

Dela comisiunea administratoare de fondurile centrale școlastic și de stipendie din districtul Násáudului. (543) 2—3.

Naszód la 4 April 1912.

Prezident:

Secretar:

Dr. D. Ciuta m. p. Dr. N. Simon m. p.

Să afli de vânzare

sau *exarindare* o circiumă în Strada-lungă. — Doritorii să se adreseze proprietarului din Orăștie, Strada-lungă 17.

Să caută un

Conducător de prăvălie

la Societatea de consum din Suciul-de-sus (Felső-Szöcs). Salar începător 80 cor. (optzeci cor.) lunar, 1% din învîrtire, — care face aproape 40.000 cor., — cuartir și luminat. E de lipsă să fie căsătorit și să depue o cauție de cel puțin 2000 cor.

SOCIETATEA DE CONSUM

din Suciul-de-sus (Felsőszöcs).

(548) 2—3 (Szolnok Doboka m.).

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; ciment de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; impletituri de sîrmă: hirtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; (540) tînicesea neagră și țincuită. 3—20.

Să găsească la firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Ate nție: Société des : : Papiers Abadie.

Fiindcă în timpul din urmă s'au pus în vânzare felurite *imitații* de ale cunoscutului și iubitei marcă de tuburi pentru cigarette

RIZ ABADIE (RIZ DORÉ)

reținem pe on. noștri mușterii, să fie atenți la numele **Abadie**, pe care imitațiile vor să-l înlocuiască cu alte numiri. Feriți-vă de cumpărarea *imitațiilor* de calitate mult mai slabă! Noi le-om urmări pe calea legii.

Societatea de hirtie de țigarette

32—62 (168) „ABADIE“.

Caut

un candidat de avocat.

Caut și un *scriitor*, care să fie apt și în afacerile cărții fundare, ori o damă, care știe și ortografia maghiară și care să fie aplicată să scrie și cu mașina, și să îngrijască archiva. (546) 2—3

Posturile să pot ocupa imediat.

Dr. Stefan Rozvan, adv. Illa murășană (Maros-Ilye).

Depot de bere DREHER Orăștie, Drumul-țării 72.

TELEFON 12.

Recomandă onor. public renumitele beri »DREHER« în butoaie și sticle. Zilnic bere proaspătă!

Tolnai Miksa & Comp.

Orăștie, Drumul-țării 72.

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 188.

Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“
societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul-executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“

face totfelul de asigurări, ca *asigurări contra focului și asigurări asupra vieții* în toate combinațiunile. — Mai departe mijloace: *asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.*

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospeete, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu logături — pot fi primite oricînd în serviciul societății.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“.
Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA“.

ORĂȘTIE
Szászváros

CAROL RECK

ORĂȘTIE
Szászváros

Mare magazin de motoare.

Model 1912, cu cea mai nouă perfecție ce nici nu există încă la nici o altă fabricațiune. Singure mașinile mele sunt provăzute cu noile perfecțiuni și ultima creațiune tehnică, ca deosebi asupra căror sosesc zilnic nenumerate scrisori de mulțumiri.

Rate convenabile.

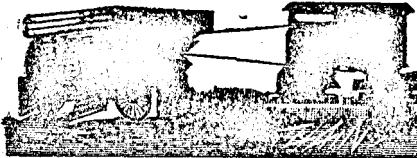
Mașini pentru sămănat.

Mașini pentru secerat.

Mașini pentru cosit fîn.

Mașini pentru greblat fîn.

etc.

Mașini de imblătit.

Mașini de cusut.

Mașini de spălat.

Mașini de tors.

etc.

Prețuri ieftine.

Propria mea fabricațiune de mașini pentru sămănat și săpat cucuruz, buc. 28 coroane.

Propria mea fabricațiune de fîntîni, nemai pomenit de practice pentru tras apă, un copil de șapte ani scoate la minut 70—100 de litre apă, cu cea mai mare ușurință, nu înghiață, nu să strică, ieftină și ocupă loc puțin. Prețul până la 6 metri adîncime, 90 coroane.

(532) 2—3

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil artichiu de vânzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc.

să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela DOMENIUL ROMANESC

din BOBÁLNA

îngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână *jumătate de milion altoi*, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobálna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoiile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBALNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Bábolna, p. Szászváros.

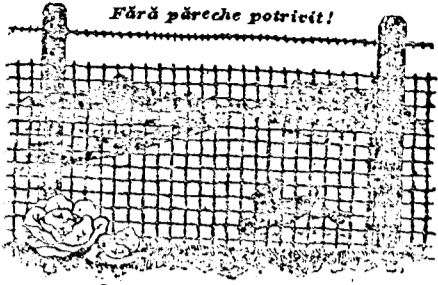
NB. Pentru vieti din Ardeal e îndosebit cel mai potrivit isvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierile dela Bobálna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenască. La șes, fîrșete, le e cu ațăt mai ușor.

(537) 19—26

Garduri, tare ieftine!

Producție indigenă!

Fără păreche potrițit!

(518) Ușor de montat! 5-20
Numărate scrisor de mulțumită adevărate că

Țesutura de drot „HUNGARIA“

e neîntrecută, distinsă!

Să faceți din drot răsucit. Prețuri pe metrul pătrat 30 fileri și mai mult

Să comandați numai la fabricantul

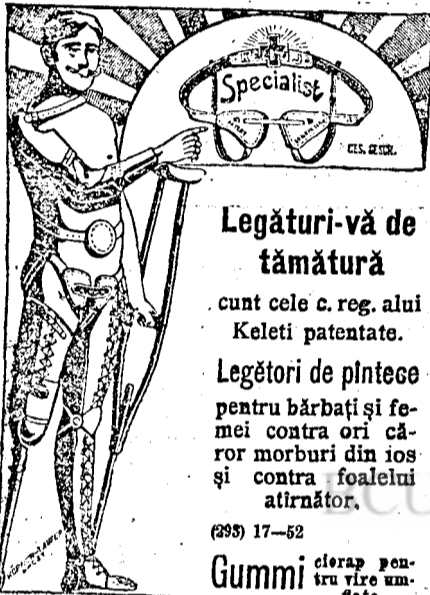
Alexandru Haidecker,

fabriacă de suni de drot și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Ūllői-ut 48/85

Serviciu repede, favorabil și punctuos.

— Catalog ilustrat, gratis și franco!

Legături-vă de tătămătură

cunt cele c. reg. alui Keleti patentate.

Legători de pntece

pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din ios și contra foalei afirnător.

(295) 17-52

Gummi ciorap pentru vîro umfăto.

Picioare și mîni măestrite pe samantăși (tăiași).

Îndreptătoare de trup pentru umbiat și spriginit.

Corsete artificiale și spriginitoare.

Ținătoare oblu pentru cei crescuți strîmb, precum și ori-ce artici de tipă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne principii ca prețuri favorabile de fabrică.

I. Keleti, fabrică c. reg. patent ptr. legături de vătămătură și îndreptoare de trup.

Budapesta, IV. Koronaherez. u 17. vidi

— Trimit catalog cu 3000 figuri, gratis! — Fondată în 1878. Telefon 13-76.

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lingă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 70 fil.,

Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fil., Rizling și Ruge amestecat 54 fil., Siller 56 fil. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911: 50—52 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1'60

Rachie de comină, specialit. „ 2—

Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să expozază sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutez pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEĂ,

proprietar de vii.

(473) Világos, (Arad m.) 8-25

VOPSITOR DE STOFE

(boiangiu)

și atelier chemic de spălat! în Cîmpeni.

Fac cunoscut onor. public, că mi-am deschis atelier de *spălătorie chemică și boiangiu* (vopsitor de stofe), și spăl albituri de tot felul, bărbătești și femești, haine de dame și de domni, măsărițe, perdele, și tot felul, — pe lingă

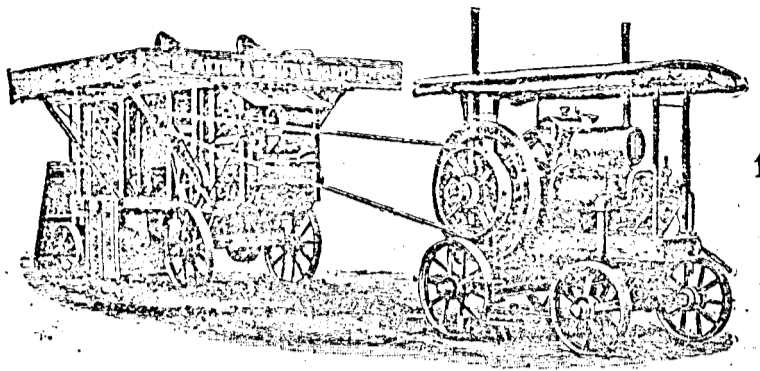
prețuri moderate!

Spălătorie chemică! — Tot eu fac planuri de case, școale și biserici, practice și ieftine! Rog a fi cercetat cu încredere!

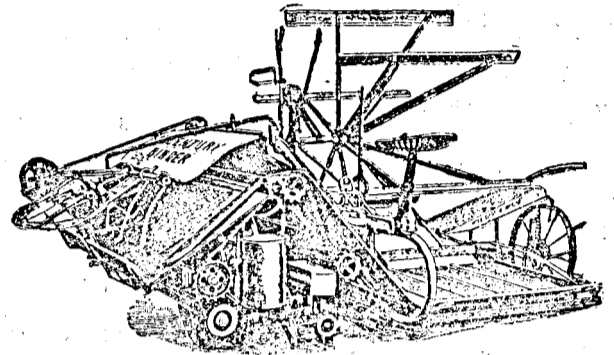
Dumitru Muntean măstru boiangiu (vopsitor) și atelier de spălătorie chemică!

3-3 593

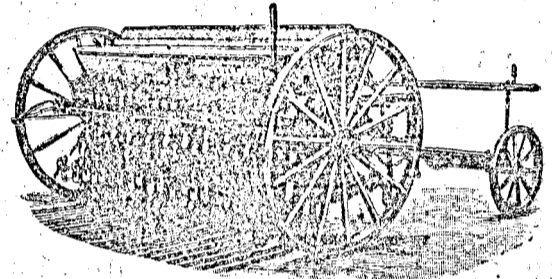
Mașinile vestitelor firme:
Glaxton Shuttleworth & Hoffer Schram

1. Mașină îmblățit motor.

2. Mașină secera și de legat zno

3. Mașină de sămănat

(550) I. 3-20

Depozit și reprezentanță la: **Carol F. Jickeli** în ALBA-IULIA (Gyulafehervár) și SIBIU

Cereți catalog și oferte de prețuri!

Viță altoită în verde cu rădăcină de vînzare

Vă atragem atențiunea, fraților Români, asupra viței în verde, cu rădăcină, fiind constat de cei mai învățați vieri că sunt mai trainice și mai bune. Și acestea pot căpăta numai la Societatea noastră română, ca să lucră sub îngrijirea noastră proprie. — Prețul este 1000 cucăți clasă I a 170 cor.; viță altoită în verde cl. II. cu rădăcină, 1000 buc. cu 80 cor.; viță altoită în verde fără rădăcină, 1000 buc. cu 70 cor.

— La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis. Cei ce fac comande mai mari, capătă rabat însemnat.

Teodor Pârvu și so

proprietari de viță de viie altoită în verde și în uscat.

Ternova, Nr. 10 (com. Arad)

14-14 (400)

Călcăie de gummi cele mai bune sunt

Editor și redactor responsabil: Pompiliu Albu.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ, ELISABETOPOL-ERZSEBETVÁROS (Kiskükölkő m.)

Altoi de viie!

Calitate distinsă, — pe lingă cele mai moderate prețuri. **Soiuri de vin și de masă.** — Viță americană cu și fără rădăcină. — Ochiuri de altoit. Viță europeană cu rădăcină, — să află de vînzare la înșoțirea economică

„MUGURUL“ — Elisabetopol-Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste — trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosperă.

Altoii sunt dezvoltăți la perfecțiune.

La cumpărări pe credit, cele mai ușoare condiții de plată. La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material s. am'olid!

„Tipografia Nouă“, I. Moța,

în Orăștie.